

פרוטוקול מס' 256

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', כ' בשבט תשל"ו - 22.1.1976, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
י. ז. אמיר
ל. דיציאן
א. הרליץ
ה. זיידל
י. יודין
י. כהן

מוזמנים:

ר. רוטר - המוסד לביטוח לאומי
מ. לויך - המוסד לביטוח לאומי
י. בארי - המוסד לביטוח לאומי
י. כפלאוי - משרד העבודה
ר. כהנא - משרד העבודה
י. ברק - משרד העבודה
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה:

א. בכנר

רשמה:

א. עצמון

סדר היום: הצעה תקנות בדבר ביטוחה וזכויותיה של עקרת-בית בביטוח נכות.

- 1189 -

(נתקבל ביום 23.76)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ש. ארבלי:

הצעת תקנות בדבר ביטוחה וזכויותיה של עקרת-בית בכיטוח נכות

למעשה נשארו לנו שני סעיפים פתוחים והם סעיף 9 לסעיף 10. לאחר מכן נשארו לנו סעיפים 22 ו-29.

מ. לוי:

סעיף 9:
במקום סעיף 68ב' לחוק העיקרי יבוא:
(א) קיצבת נכות מעבודה תשתנה ב-1 באפריל של כל שנה לפי שיעור התנודות של השכר הממוצע.

(ב) הוראות סוף 11(ג) יחולו לגבי העלאת קיצבת נכות מעבודה, בשינויים המחוייבים.

(ג) העלאת קיצבת מכוח סעיף 11(ג) - לפי האמור בסעיף קטן (ב) או בסעיף 67(ב) - תעמוד בתקפה עד 31 במרס שלאחריה.

(ד) קיצבה שהוגדלה מכוח סעיף זה או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנקוב בלוח ה', כפול שלושים, בשיעור יחסי לאחוזי דרגת הנכות.

אנחנו חוזרים לנושא הדיון שהיה בישיבה הקודמת לגבי סעיף קטן דלת - שזה היה סלע המחלוקת.

לגבי (א) לא הכנסנו שום שינוי וזה הולך לפי הנורמה שהיתה קיימת.

היו"ר ש. ארבלי:
זה יהיה תלוי בסעיף קטן (ד) אם זה ישתנה פעם בשנה או פעמיים בשנה. מה אתם מביאים לנו היום לדיון? - כי ההצעה הזאת הובאה מספר פעמים לישיבה והוועדה דחתה את ההצעה.

ר. רוטר:
כאשר משלמים תוספת יוקר במשך השנה מופעל 11 (ג) כפי שכתוב בהוראות סעיף (ב). נחסמים אלה שקצבתם עלתה על המכסימום בראשית השנה. הסברנו לוועדה שהתרופה היחידה שאנחנו יכולים להציע היא שגם המכסימום יגדל עם 11(ג). זו ההצעה שהבאנו בפני הוועדה. רצינו להבדיל את האפשרות רק פעם אחת במשך השנה. לאחר שהתייעצנו עם כל הגורמים, גם ההסתדרות ההצעה היתה גם לקבוע אחוז מסויים של חסימה בשיעור קטן אז המכסימום לא יגדל לא לענין גמלאות ולא לענין גבייה. במחשבה שניה כאשר ראינו שהדבר לא נוח לוועדה התייעצנו פעם נוספת ואמרנו מכיון שהדבר כל כך עקרוני לחברי הוועדה נהיה מוכנים גם לדבר על ביטול החסימה ולהצמיד את זה כל פעם שמשתלמת תוספת יוקר - ובהסכם תוספת היוקר עצמו יש אחוז חסימה, אמנם זה יותר נמוך רק 5%. אם זה נראה לוועדה כל כך עקרוני שהשכבה הקטנה הזו של נכים שאפילו אם יש עליה קטנה בתוספת היוקר שלא יצטרכו להמתין 6 חודשים, ולמרות שהדבר מהווה סירחה מינהלית לא רגילה, אנחנו כממשלה לא נעמוד בפרץ. אבל לפי הבנתנו הדבר לא מקובל על חוגי המועצה הצבורית, לא על המעסיקים ולא על נציגי העובדים.

ה. זיידל:
גם אצל נציגי העובדים שאינם יושבים במועצה? - מכיון שאלה שיושבים במועצה הם חסידים של המוסד שהם יושבים בו.

ר. רוטר:

גם חברים אחרים מהוועדה המדבזת זמהמחלקה לאיגוד מקצועי. אני רק אומר שכדאי שתדעו שהדבר לא מתקבל לא על ההסתדרות ובדאי לא על המעסיקים להגדיל את המכסימום כל פעם.

פיז"ר ש. ארבלי:

אל תגדילו - אנחנו דורשים תוספת יוקר.

ר. רוטר:

אנחנו מוכנים לנייד את המכסימום גם אם תוספת היוקר תהיה בשיעור קטן. וגם אם יקרה שבשנה פלונית תגדל תוספת היוקר יותר מפעם אחת בשנה.

י. ברק:

כאשר אומרים לנייד מכסימום פרושו של דבר גם לצורך גימלאות וגם לצורך דמי ביטוח. איננו מסכימים בשום אופן להפריד בין המכסימום לצורך גימלאות והמכסימום לצרכי דמי ביטוח. היות והעלאת המכסימום לצרכי דמי ביטוח יגרום לכך שמישהו יצטרך לשלם את זה. גם המעסיקים וגם העובדים אמרו לנו שהדבר לא מקובל עליהם והם מתנגדים לזה.

אם הוועדה רוצה לעשות את הצעד הזה ולקבוע מכסימום נייד בצורה בלתי מוגבלת שפרושו העלאת דמי הביטוח בצורה בלתי מוגבלת, הוועדה תעשה נכון אם תזמין את נציגי המעסיקים והעובדים כדי לשמוע מהם אם הם מוכנים לשלם את זה.

היו"ר ש. ארבלי:

למה לא אמרתם את זה לפני שבוע הייתי מזמינה אותם לישיבה של היום.

י. ברק:

הוועדה ידעה את זה.

היו"ר ש. ארבלי:

לי אין פנייה מההסתדרות שרוצים להופיע עוד פעם וגם לא פנייה מלשכת התיאום.

י. ברק:

זה דבר רציני מאד.

היו"ר ש. ארבלי:

יכולתם להגיד לי שזה דבר רציני מאד? אינני יכולה לקבל את ההתנהגות הזאת. אני לא חייבת כל פעם להזמין את הגורמים. אם הם מצאו לנכון להופיע פעם נוספת בפני הוועדה אני אף פעם לא סרבתי להם. נציגי ההסתדרות הופיעו בפני הוועדה ותבעו חשלום תוספת יוקר לנכים. אני לא צריכה לשאול על דמי ביטוח, אותי זה לא מעניין. אם המוסד לביטוח לאומי לא מוכן - אני לא אעסוק בזה יותר. חבל לבזבז את זמנם של החברים בעניין הזה. אנחנו דנים בזה כבר מספר חודשים.

י. ברק:

ההצעה שלנו היתה ברורה. לגבי ההצעה שלנו לא צריך לקבל עוד חוות דעת מהמעסיקים. אם ישנה הצעה אחרת, אנחנו מוכנים אבל אנחנו מודיעים שיש צורך בהתייעצות עם הגורמים האלה.

היו"ר ש. ארבלי:

איננו זקוקים להתייעצות נוספת. ההסתדרות באה לכאן והביעה את עמדתה. בתוך זה הם דרשו תוספת יוקר לנכים. ענין של דמי ביטוח לא שייך לזה.

י. בארי:
 ההצעה שאנחנו דנים בה היום לא היתה בדיון
 כאשר ההסתדרות הופיעה פה. אנחנו הבאנו
 זאת כהצעה לפתרון שיאפשר את העברת הסעיפים 9 ו-10.

היו"ר ש. ארבלי:
 אם היה בדעתכם להציע שנזמין את הגורמים
 מחדש בשביל מה קיימנו ישיבה היום? - זה
 חוסר אחריות מצידכם. אתם לא רוצים - תקחו את החוק בחזרה.

מ. לוינ:
 ההצעה-שבחברת הכחולה זו הצעת הממשלה. תוך
 כדי דיון, נציגי ההסתדרות וחברי ועדת
 העבודה, העלו עמדה אחרת ממה שבא לידי ביטוי בחוברת הכחולה.

היו"ר ש. ארבלי:
 מחודש יולי ועד היום לא יכולתם לעשות
 משהו?

מ. לוינ:
 לפני שלושה שבועות הופיע מר רוטר והציג
 את העמדה הזאת. הוא אמר שינוי המכסימום גם
 לענין הגבייה וגם לענין הגמלאות פעמיים בשנה, אם יהיה שינוי בגדר של
 10%. זו היתה העמדה האחרונה של המוסד. מר רוטר הוסיף פרט נוסף שמוכנים
 להיות יותר ניידים אם תהיה תוספת יוקר תוך כדי השנה, אבל המכסימום יעלה
 גם לענין הגבייה וגם לענין הגמלאות. יש קשר אמיץ בין תשלום דמי ביטוח
 לבין הגמלאות. זה קיים בכל החוקים האחרים. לא נוכל להסכים לניתוק כי
 זה הורס את כל המבנה של החוק שלנו. כאן העירו שכדאי להתייעץ עם אותם
 הגורמים שיש להם מה להגיד. על כל פנים אנחנו עומדים על העקרון של
 הצמדה בין המכסימום ובין מה שנקרא גמלא. אם יש תוספת יוקר ישלמו על זה
 דמי ביטוח. מדובר על אנשים שיש להם הכנסה יחסית די גבוהה אבל כמובן יש
 פה גורם נוסף שאנחנו מצאנו לנכון להצביע על כך.

י. ברק:
 מה עמדת הוועדה לגבי ההצעה הזאת?

י. ז'אמיר:
 אני שומע ממר רוטר שמדובר על שכבה דקה
 ביותר. אם כך אולי אין צורך להגדיל את
 המכסימום לצורך גבייה. המוסד בהחלט יכול לספוג את הגבייה הזאת. אני
 בעד שהיום נחליט שמצמידים את הגמלאות האלה בתשלום תוספת יוקר פעמיים
 בשנה. כאשר המוסד יביא הצעה להגדיל את המכסימום של הגבייה אז נדון בזה.
 היום אין צורך לשמוע צדדים נוספים. הטענה שזה עלול לגרום לטיחה מינהלית
 למוסד לביטוח לאומי - זה דבר משני, לדעתי. אני סומך על עובדי המוסד
 לביטוח לאומי שהם יעילים ביותר, גם כאשר יש דבר נוסף עליהם.

היו"ר ש. ארבלי:
 אני רוצה להעמיד את הדברים כפי שהתגלגלו
 עד היום. ההצעה שהועלתה, גם מתוך שיחות
 עם ההסתדרות, שיש לשלם תוספת יוקר גם לנכים כי הם אינם בני חורגים.
 אז המוסד לביטוח לאומי עורר את השאלה של תקרת המס - בזה לא רצינו לטפל,
 אבל הם מעמידים את זה כך שאחד קשור בשני. אז ביקשו שהות להתייעץ עם
 ההסתדרות האם הם יכולים לנייד את תקרת המכסימום של המוסד לביטוח לאומי.
 חיכינו להתייעצות של המוסד עם ההסתדרות. לאחר ההתייעצות שאלתי את
 נציגי ההסתדרות מה דעתם ומר אברמוביץ אמר אנחנו בעד שישלמו תוספת יוקר
 לנכים. לגבי תקרת המכסימום היו מעדיפים שזה ייעשה אחרי אפריל.

באתי ואמרתי לאנשי המוסד את דעתה של
 ההסתדרות והם באו בהצעה שמוכנים שהניידות תהיה פעמיים בשנה ואז תוספת
 היוקר תשולם פעמיים בשנה בתנאי שההתייקרות תגיע ל-12%. שאלתי מדוע? -
 הרי כתוב 5%? - בבקשה תניידו את התקרה אם ההתייקרות תהיה 12% אבל תוספת
 יוקר צריך לשלם ללא קשר אחד עם השני.

היו"ר ש. ארבל:

הם אמרו: מוכנים לרדת מה-12% ל-10-8 אחוז.
 אמרתי: הוועדה קבעה את העקרון שאותה תוספת יוקר שמשלמים לעובדים צריך לשלם לנכים. לגבי הניידות של תקרת המכסימום אם זה 10% או יותר, לא צריך לקשור את זה עם תשלום תוספת היוקר - לזה לא נוכל להסכים. עכשיו הם באים בהצעה שמוכנים שהניידות תיעשה פעמיים בשנה, ואז תהיה ניידות גם של התקרה ואז תשולם תוספת יוקר. כלומר, אם תהיה תוספת יוקר בשיעור של 5% אז גם התקרה תעלה ב-5%. אבל אז זה אומר שאם תהיה תוספת יוקר ביולי ולא באוקטובר הנכים לא יקבלו תוספת יוקר ויצטרכו לחכות עד אוקטובר. ההצעה האחרונה אומרת: עם כל המגבלות הטכניות, כל פעם שתשולם תוספת יוקר תנוייד גם התקרה ואז אפשר לשלם תוספת יוקר. אם ביולי ישלמו תוספת יוקר אז יצטרכו לתת גם לנכים והם לא מוכנים לתת אם התקרה לא תעלה. אז כמובן זה מחייב הגבלת דמי הביטוח לאותם השכבות שהם מעל למכסימום הזה. זה מה שעומד עכשיו בפני הוועדה. איננו צריכים להזמין לשם כך את נציגי ההסתדרות ולא את נציגי לשכת התיאום. חברי הכנסת מספיק אחראיים לשיקול הדעת שלהם.

אני מסכימה שהניידות תהיה פעמיים בשנה
 אבל אם יש תוספת יוקר נוספת ביולי או בינואר אז אין צורך בגלל זה לנייד את התקרה. זו ההצעה שלנו.

י. יודין:

היו תנודות רבות בקיצבאות ללא הסכמת ההסתדרות. אם אני מבין נכון אתם מציעים להצמיד כל שינוי בתוספת היוקר עם העלאת התקרה. זה עלול ליצור התנגדות רצינית וזו סוגיה כבדה ביותר.

היו"ר ש. ארבל:

הוועדה לא מציעה את זה.

י. יודין:

אני לא בטוח שהמוסד לביטוח לאומי חייב להצמיד כל בעיה עם ניידות התקרה. זה שינוי של תקרת תוספת יוקר לנכים שזה פריט אחד במערכת מסועפת של הביטוח הלאומי. פה אין פרופורציה.

ר. רוטר:

אני מצטער שצריכים לחזור על הנושא הזה. אני חייב להסביר דבר שכבר עמדנו עליו מספר פעמים. בכל החוקים של הביטוח הסוציאלי, גם בארץ וגם בחוקים אחרים בחו"ל, כאשר מדובר על גמלאות שמשולמות כחחליף לשכר - 75% לשכר יש תקרה. מה משמעות התקרה? - זה דמי ביטוח שתבטיח את ההכנסה של העובד עד גבול מסויים באותה הכנסה שהוא מבטח אותה. אם יקרה מאורע מסויים, דמי הביטוח מאותה ההכנסה משמשים בסיס לחישוב הגמלה. זהו העקרון היסודי שבכל חוקי הביטוח הסוציאלי. לא יתכן שנתחיל לפטור אותם מהכנסה לפי בסיס אחד ופנסיה נישב לפי בסיס אחר. אם רוצים להגדיל הכנסה מסויימת לענין קבלת זכויות אותה הכנסה משמשת גם בסיס לחישוב הפרמיה שמשלם העובד או המעביד. זהו נכס צאן ברזל שאיתו חי המוסד לביטוח לאומי. על זה מבוסס על הביטוח הסוציאלי בעולם.

ה. זיידל:

נניח שההסתדרות מחליטה היום לתת תוספת שכר של 10% אותו פנסיונר יקבל את ה-10% למרות שכל השנים הוא לא שילם את ה-10%

ר. רוטר:

גם לגבי הביטוח הלאומי כך. אדם שנפגע מעבודה והוא נכה הרי הוא שילם לפי המכסימום שהיה לפני שנים רבות והיום זה 3,700 ל"י. אם הוא נפגע היום ובצשה נכה מחשבים את ההכנסה שלו ערב השכר האחרון שלו, והוא מקבל קיצבת נכות לפי המכסימום האחרון.

ד. רוטר:

השאלה שהתעוררה היא לגבי הקצב שמגדילים את המכסימום. היות והמכסימום גדל פעם בשנה בעוד שתוספת היוקר ניתנת כמה פעמים בשנה יוצא שהקבוצה הקטנה של נכי עבודה נמצאים באוחד מצב של אנשים שיוצאים למילואים או יולדות. הם לא יכולים לקבל את החגמול המלא משום שהמכסימום גדל רק בסוף השנה.

מה המשמעות החברתית של ההצעה שלעניין הגמלאות נפרוץ את המכסימום בלי קשר לגבייה. מי יספוג זאת? - ציבור העובדים שמשתכר עד למכסימום. כלומר, מציעים להרחיב זכויות על-חשבון כספי דמי הביטוח של אלה שמשתכרים גם שכר מינימום ושכר ממוצע. האם זה צודק מבחינה חברתית? - רוצים להרחיב את הזכויות של הקבוצה העליונה על-חשבון הקבוצה הנמוכה. ההצעה של המוסד הבה נשלם אבל מי יממן את התשלום הזה? - לא בעלי השכר הנמוך אלא אותם 12% שמזלם איתרע שהם לא נפגעו ומשתכרים 4,000 ל"י. אותו ציבור שנהנה מרווח נוסף שהוא יממן את זה. למה להעמיס על השכבה המסכנה? - כל קבוצה חברתית תממן את הזכויות שלה ולא נממן את הזכויות של העשירים על חשבון העניים. אם גדל המכסימום ורוצים לתת תוספת יוקר לקבוצות החזקות ביותר ישאו אלה שלא נפגעו בזכויות של אלה שנפגעו.

אנחנו אמרנו: היות ומדובר בשיעורים קטנים והסירחה המינהלית קצת גדולה בקשנו רחמים שנעשה את זה רק באותה שנה שתהיה קפיצה גדולה. אם הוועדה חושבת שצריך לעשות יותר אמרנו על זה לא נריב אם הוועדה אבל דעו לכם שיש לכך עוררין. אלה אנשים שבדרך כלל אתם נוטים להאזין לרחשי ליבם.

היו"ר ש. ארבלי:

אני הסברתי את ההצעות האפשריות העומדות וצריך לשקול אותן. (1) לנייד את התקרה פעם נוספת באוקטובר מבלי שנקבע את התקרה של ההתייקרות אלא תשולם בדיוק אותה תוספת שתהיה. אבל צריך לקחת בחשבון שאם תשולם תוספת יוקר ביולי ואנחנו קובעים רק פעמיים בשנה אז הנכיים לא יקבלו ביולי אלא יצטרכו לחכות. (2) המוסד לביטוח לאומי אומר שמוכנים שהתקרה תנוייד כל פעם ותשולם תוספת יוקר אבל אז יש להעלות את התקרה הקיימת לגבי דמי הביטוח. לזה המעסיקים מתנגדים.

ה. זינדל:

גם ההסתדרות תתנגד לזה. כי אם מעלים את התקרה משלמים עבור זה גם המעביה וגם

העובד.

היו"ר ש. ארבלי:

אלו האפשרויות העומדות בפנינו וצריך להכריע.

י. יודין:

אינני יודע אם נציגי המוסד לביטוח לאומי התייעצו עם שר האוצר. עד כמה שידוע לי עמדת שר האוצר היא שהוא נגד תנודה של התקרה של המוסד.

היו"ר ש. ארבלי:

אני הצעתי לנייד פעמיים בשנה. והיה ואם יצטרכו לשלם ביולי שהמוסד לביטוח לאומי יספוג את זה. אני לא מאמינה שהוא יפשוט את הרגל כתוצאה מכך. אני סבורה שההצעה הזאת היא ההגיונית ביותר.

י. יודין:

אני לא יכול לשלול את ההגיון שבגישה של המוסד לביטוח לאומי, אבל אני חושב שזה לא תואם את המציאות, להצמיד את השיעור בתקרה לאותה תמורה קונקרטיית שבה אנו דנים.

י. יודין:

אני שולל את הגישה של המוסד לביטוח לאומי שכל תנודה דורשת אוטומטית הכרעה לגבי ניידות התקרה של דמי הביטוח. אתם מעמיסים עומס רב על הוועדה שתוך כדי דיון בנכים אתם רוצים שנקבל החלטה עקרונית. אני חושב שצריך למצוא דרך להפריד בין הכרעה זו להכרעה שאחה מחפש אותה שהיא צמודה לנושא אחר. את זה צריך להציע בהזדמנות אחרת ובהקשר אחר.

ה. זיידל:

הייתי רוצה לדעת מהי עמדת ההסתדרות בענין הזה כי מר רוטר סיפר בשם ההסתדרות דברים אחרים. מבחינת הסבירות - הצעת היושבת-ראש נראית כהצעה סבירה. אני מבין שהבעיה המרכזית זה בעיה של הכנסה. אתם רוצים להבטיח שתהיה תמורה נאותה כאשר אתם משלמים.

ר. רוטר:

ישל שכבה חברתית תשלם בשביל עצמה.

י. יודין:

מדוע אתם מוכרחים להצמיד את הבעיה העקרונית שלכם לענין הזה? - האם אתם רוצים לדחוף את חברי הכנסת לקבל החלטה שיש לה משמעות מרחיקת לכת לגבי כל מערכות השכר?

ר. רוטר:

אנחנו טוענים שהחלטה על מתן תגמול מעל למכסימום היא החלטה מרחיקת לכת. אנחנו מציעים שאם רוצים לקבל החלטה מרחיקת לכת צריך לבדוק אותה לעומקה. זהו עקרון של המוסד לביטוח לאומי. אם אתה מנתק אותם רק ל-3 חודשים ומחר זה יהיה לקבוצות אחרות - זה עקרון מוצק בתוך החוק ואין לסטות ממנו. אם המשק דינמי מאד צריך לשמור באופן ריאלי את דמי הביטוח והגמלה וצריך להגדיל באופן סימטרי את שתי המערכות. כאשר בשנים 74-1973 כאשר המכסימום לא גדל בכלל ולא היתה הצמדה של המכסימום והיה אחוז של משרתים במילואים המכסימום הלך ונשחק לחצי ואז הכנסת ירדה בשקט. עכשיו שהמכסימום עולה כל פעם הופכים את זה לבעיה. אנחנו אומרים הבה ננייד תוך שמירת הסימטריה. הבעיה כאן לא רק לגבי נכים ולא רק לגבי אלמנות היא קיימת באותה המידה גם לגבי יולדות וגם לגבי המשרתים במילואים.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה לחזור עוד פעם על ההצעה כדי שנוכל להכריע בענין. אני בעד זה וגם חברי הוועדה בעד זה ללכת לקראת ניידות התקרה פעמיים בשנה, גם באוקטובר ולעגן את זה בחוק. כלומר, כאשר תשולם תוספת יוקר תהיה ניידות בהתאם להתייקרות. כאשר מעלים את התקרה של תשלום דמי הביטוח זה לא רק לנפגעי עבודה ולא רק לשירות במילואים אלא לכלל הענפים - את זה אתם לא לוקחים בחשבון?

י. בארי:

אז משלמים לכולם.

היו"ר ש. ארבלי:

לסעיף 11(ג) אין הגבלה. ממילא לאלה אתה משלם אפילו אם אתה לא מעלה את המכסימום כי סעיף 11(ג) פועל כל השנה מבלי להעלות את המכסימום.

בנוסף לזה היה וההתייקרות תגיע לסכומים גבוהים וההסתדרות תדרוש תוספת יוקר פעם נוספת ביולי או בינואר מדוע שהנכים האלה לא יקבלו? - מה האסון? - בעוד שנתיים-שלוש נראה מה מצבו של המוסד לביטוח לאומי, ואם יהיה צורך נתקן את החוק ונעשה ניידות של התקרה על הכל. זו ההצעה ההגיונית ביותר שלא מחייבת ניידות בשלב זה.

היו"ר ש. ארבל:

בכל זאת חישבו במי מדובר? - מדובר בנכים קשים שלפני שנעשו נכים היתה להם משכורת גבוהה וה-75% שלהם זה הסכום של התקרה. כאשר יש תשלום תוספת יוקר החברים שלהם בעבודה שאינם נכים מקבלים לעומת זאת הם צריכים להמשיך ולסבול. האם זה לא אפלייה חברתית?

ה. זיידל:

יש לי שאלה ליועץ המשפטי - האם אפשר להבטיח מה שהציעה היושבת-ראש לגבי פעמיים בשנה בתקנות או בצורה אחרת את התשלום הזה? - והיה אם ישונה החוק המקורי שם ייאמר שפעמיים בשנה מגדילים את התקרה וזה יכנס גם כן בחוק. זה כדי להבטיח שלא תהיה השלכה על ענפים אחרים.

היו"ר ש. ארבל:

מדובר פה רק לגבי נכים וזה פרק של נכי עבודה.

ה. זיידל:

בכל זאת אני שואל את היועץ המשפטי אולי אפשר להבטיח את זה כדי שלא נהיה נאלצים לשנות את החוק העיקרי לגבי ההתאמה של פעמיים בשנה. היות ואני תומך בזה אני שואל האם אפשר?

היו"ר ש. ארבל:

ההצמדה למכסימום זה נקבע בחוק.

י. ברק:

המבנה של החוק הוא כזה שהמכסימום פועל אוטומטית. הוא עולה אוטומטית צמוד לשכר הממוצע במשק. המכסימום משתנה לפי התנודות בתוספת היוקר אבל פעם בשנה. מה שעומד בפני הוועדה זה האם לנייד פעמיים או שלוש פעמים בשנה?

לפני כמה שנים היה מצב כזה שהמכסימום היה עולה לפי צווים, ולפי הרצון של שר העבודה. היום זה הולך קבוע והוועדה ראתה בזה הישג גדול. לכן לא הייתי מציע שהוועדה תחזור לשיטה של צווים. מה שעומד בפני הוועדה זו החלטה מאד רצינית כיוון שרוצים לסטות מעקרון צודק לתת גמלאות לפי מכסימום אחד ולגבות דמי ביטוח לפי מכסימום אחר.

אני רוצה להציע לנוועדה לא להצביע בישיבה הזאת כי זו שאלה מאד רצינית ועקרונית. אמנם כרגע זה נראה משהו שולי רק לנכים. אני מביע משאלה בשם הממשלה לא להצביע בישיבה זו היות והדבר כל כך רציני. צריך להתייעץ בשאלה הזאת. אולי תדחו את ההצבעה לאחת הישיבות הקרובות של הוועדה ונחזור עם זה לממשלה ונבהיר את מה שקרה כי היתה תפנית מאד רצינית, ואז הגורמים המוסמכים ידונו בזה.

היו"ר ש. ארבל:

אני לא מופנה לקבל את ההצעה הזאת. אנחנו החלטנו שבישיבה הזאת נגמור סופית את העניין.

ה. זיידל:

אנתנו נמצאים במצב קשה כי במקרה יושבים פה חברי-כנסת רק מהקואליציה ויצא דבר מוזר שאנחנו היום היחידים שנצביע נגד הממשלה כאשר אין אף חבר-כנסת מהליכוד. הייתי רוצה לשקול את פנייתו של היועץ המשפטי שלא להצביע היום.

היו"ר ש. ארבל:

חברי הכנסת מהאופוזיציה הוזמנו לישיבה ואם הם לא מצאו לנכון לבוא לישיבה אני מצטערת מאד. אם זה כל כך חשוב בשבילם היו צריכים לבוא לישיבה.

היו"ר ש. ארבלי:

אם היום לא תהיה הכרעה אני יותר לא אחזור על הנושא הזה. בקשתם חמש פעמים דחיות. יכולתם להודיע לי לפני שבוע שאתם לא מוכנים.

י. יודין:

אני לא מקבל את שיקולו של הה"כ זיידל כי על הישיבות ידעו כולם וכל אחד יכול להתאים את זמנו. אבל אני מבקש אותך להסכים לדחייה בהצבעה עד לישיבה הקרובה בשבוע הבא וזאת משני טעמים: טעם אחד - לוועדה הזאת יש מסורת של יחסים הדוקים עם נציגי משרד העבודה ונציגי המוסד לביטוח לאומי. ואם הם מבקשים לדחות קשה לי לסרב להם. שנית - ע"י הדחייה היום נרוויח כמה ימים בכנסת כדי שהדיונים יתגלגלו בצורה אחרת. אני מציע דחייה סופית ואחרונה ורק לשם הצבעה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מודיעה לכם בכל הרצינות שאני יותר לא מעמידה את הנושא על סדר יומה של ועדת העבודה. אינני מוכנה יותר לדחיות נוספות בשום אופן.

ה. זיידל:

הה"כ דיציאן טוען שאנחנו ביום ה' כועדת משנה איננו יכולים להצביע לכן הוא לא רוצה להצביע.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מודיעה לכם שוב שהחוק הזה לא יעמוד על סדר יומה של ועדת העבודה בנושא הזה. נציגי המוסד לביטוח לאומי גילו חוסר אחריות בנושא הזה.

מ. לויץ:

הלכנו לקראתכם 80% של הדרך.

י. יודין:

אני באופן מקביל פונה לנציגי המוסד לביטוח לאומי שעניין של חוספת יוקר לנכים זה עניין עקרוני ממדרגה ראשונה ולא נוותר עליו ולא נקבל את ההתנייה ההרמטית.

היו"ר ש. ארבלי:

אני אנעל את הישיבה היום ויותר לא אחזור לנושא הזה, כאשר אני מבזבזת ישיבות על גבי ישיבות לחינם.

מ. לויץ:

הממשלה הציעה הצעות. הלכנו לקראת חברי הוועדה ואיננו מוכנים לקבל את ההצעה האחרונה. אנחנו נחזיר את זה לממשלה.

ת. פנחסוביץ:

אם הממשלה לוקחת בחזרה אז באותה הכנסת אין אפשרות להציע הצעה אחרת.

היו"ר ש. ארבלי:

זה על אחריותכם.

ת. פנחסוביץ:

אני רק מביאה את זה כעובדה בפני הוועדה.

ר. רוטר:

את ההצעה שלך מהישיבה הקודמת הבאנו היום ואת היום לא מקבלת את מה. נבדוק

אח זה בפרוטוקול.

מ. לויץ:

אם המוסד לא הולך 100% לפי הקו אז אומרים הממשלה מערימה מכשולים. אנחנו לא

מוסמכים לחרוג מהמסגרת.

י. בארי:

כאשר דברנו על כך בחודש יולי ישבנו אצל
ובחדר העלית את ההצעה לנייד את המכסימום
פעמיים בשנה. עשינו עבודה רבה מאד עד שהגענו לזה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא הצעתי הצעה כזאת.

י. בארי:

ההצעה עלתה אצלך בחדר ועבדנו עליה כמה
חודשים קשים עד שהשגנו את ההסכמה של כל
הגורמים. לבסוף את אומרת לא. אנחנו עובדים לאורך זמן ארוך לפי בקשתך.
להגיד היום שלא עשינו מאמצים? - פעלנו בדיוק לפי הסיכומים שהיו אצלך.

ת. פנחסוביץ:

לאור החלטת הוועדה ודברי היועץ המשפטי
לממשלה שהופיע בפני הוועדה הוחלט להוסיף
הוראה לתממולה תכסה נזק שייגרם לצד שלושי ע"י מתנגד במקום שאין מי
שישא בזה. אז הממשלה אחראית לתשלום בעד פיצוי נזיקין. לכן מציעים
שבסוף החוק יופיע סעיף 33 שיאמר: שר האוצר רשאי להתקין תקנות בענין
תשלום פיצויים מאת אוצר המדינה למי שנפגע או שניזוק מעולה שנעשתה
בידי מתנדב תוך כדי פעולת התנדבות ועקב פעולה זו ואין לו זכות לפיצויים
מאדם אחר זולת המתנדב.

כלומר, זה לא חל בחוק הביטוח הלאומי,
זה כדי להרגיע את המוסד. זה יהיה חלק קהתוק וזה יהיה תיקון מספר 21
והוא ישאר כאן ולא ישולב בתוך החוק של הביטוח הלאומי. לכן מציעים לשים
אותו בסוף. זה מבטיח פיצויים שייקבעו בתקנות והוא יכסה את מי שנפגע
או ניזוק, דהיינו גם פגיעת גוף וגם רכוש. עוולה זה לפי פקודת הנזיקין.
זה לא כולל "רשלנות" כשם שפקודת הנזיקין לא חלה על רשלנות. אנחנו
מעמידים את זה בדיוק כאילו הוא היה עובד. כשם ש"הדסה" אחראית בעד
עובד היא אחראית באותה המידה בעד המתנדב. כשם שהמדינה אחראית בעד
עובד מדינה באותם המקרים היא תהיה אחראית על פעולת מתנדב אם הוא עושה
זאת תוך כדי פעולת ההתנדבות ועקב הפעולה הזאת מישהו נפגע או ניזוק.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מבינה שעוולה זה לא כולל רשלנות.

ת. פנחסוביץ:

יש פרוט של עוולות בפקודת הנזיקין. כולל
נזקי גוף ונזקי רכוש. כל עוולה שפקודת

הנזיקין תהיה מכוסה גם פה.

היו"ר ש. ארבלי:

לגבי התקנות אני מציעה שזה יהיה באישור
ועדת העבודה.

ת. פנחסוביץ:

דברתי עם היועץ המשפטי של האוצר וגם
עם היועץ המשפטי לממשלה ונאמר לי שנזיקין
זה לא בתחום טיפולה של ועדת העבודה אלא בתחום של ועדת החוקה חוק
ומשפט. הוא ביקש ממני, בשם שר האוצר, לא להסכים לאישור כי הם אינם
מוכנים להיכנס גם לדיונים. אלו תקנות קשות ואני בטוחה שהן תנוסחנה
יחד עם היועץ המשפטי של הממשלה, לא רק באוצר. היועץ המשפטי של משרד
האוצר ביקש ממני לא להסכים לאישור במקרה הזה, כי זה דבר מסובך ולא
יצאו מזה.

א. הרליץ:

מה לגבי תקנות של נזיקין?

ת. פנחסוביץ:

לפקודת הנזיקין אין תקנות.

היו"ר ש. ארבל:

כתוב שר האוצר רשאי, כלומר הוא יכול גם לא להתקין.

ת. פנחסוביץ:

אנחנו מתחייבים להתקין תקנות בכל ההקדם לאחר שהחוק הזה יתקבל. אני מבקשת לחת אפשרות לעשות את זה. מכיון שהאוצר התנגד והיה לי ויכוח קשה מאד איתם על עצם הענין הזה. כאשר היועץ המשפטי של האוצר אמר שהוא יסכים לזה אמרתי לו שאין ברירה מכיון שהיועץ המשפטי לממשלה התחייב לוועדה. אז הוא ביקש ממני שלא אסבך אותו בוויכוחים נוספים על דברים שהם יהיו טכניים.

א. הרליץ:

מדוע כתבתם רשאי-שר האוצר ולא כתבתם שר האוצר יתקין תקנות?

ת. פנחסוביץ:

השרים ממלאים את חובותיהם. לא כותבים את זה בלשון יתקין. בדרך כלל כותבים רשאי

והכוונה שהוא יתקין את זה.

י. כהן:

למה בתקנות האלה הוא לא רוצה את אישור הוועדה? - הוא חושב שאנחנו נקשה עליו

להגשים את החוק?

ת. פנחסוביץ:

הויכוחים רבים על כל מלה והוא לא כל כך חופשי. ישנו משרד המשפטים והוא שומר על

זה.

י. כהן:

מה יקרה אם יקבלו את החוק כמו שהוא ויקרה משהו ועדיין לא יהיו תקנות?

ת. פנחסוביץ:

אנחנו מתחייבים להתקין תקנות, גם אם נכתוב באישור הוועדה. אותו איש יכול לפנות לבג"ץ ולחייב את שר האוצר מדוע הוא לא התקין תקנות. המחוקק קבע שהמדינה תהיה חייבת בתשלום פיצויים ובית המשפט העליון יוציא צו נגד השר להתקין תקנות. נותנים לשר האוצר לנמק תוך מספר ימים מכסימום עד 40 יום.

י. כהן:

אבל אם קרה המקרה לפני שהתקינו תקנות - האם הוא יקבל?

ת. פנחסוביץ:

כן - הוא יקבל. יקבעו שזה רטרואקטיבי. יצטרכו לקבוע תחולה רטרואקטיבית שתכסה

את אותו המקרה.

א. הרליץ:

אני מתלבטת בענין הזה, בגלל שכתוב שהוא רשאי להתקין תקנות ובלתי-אישור הוועדה

העבודה. אם היה כתוב יתקין תקנות הייתי יותר שקטה..

אני מציעה שיושבת-ראש הוועדה תבוא בדברים

עם משרד האוצר עד לישיבה הבאה ותנסה יחד עם היועץ המשפטי למצוא מינוח אחר.

ת. פנחסוביץ:

אין צורך לבוא בדברים עם האוצר. "רשאי" פרושו שהוא חייב. אני מודיעה בשם האוצר

ובשם היועץ המשפטי לממשלה שהוא מוסמך להתחייב שהתקנות יותקנו בהקדם האפשרי. נתחיל בניסוח אחרי קבלת החוק וזה יכסה את כל המקרים.

י. בהן:
נכניס סעיף בתקנות שיאמר שהתקנות יהיו בתוקף מיום קבלת החוק.

ח. פנחסוביץ:
בסדר - נכניס סעיף בתקנות שזה בתוקף מיום קבלת החוק. אני רוצה להרגיע את חברי הוועדה שלא היו מקרים כאלה ואם יהיו מקרים כאלה אז המדינה תכסה.

א. הרליץ:
לפני שלושה שבועות היה פסק-דין של השופט לנדוי לפיו מתנדב שניזוק החוק שמפצה את בעל הפוליסה מכסה גם אותו. המקרה היה במונית שהחלה להתדרדר וקפץ נוסע לעזור לנהג לעצור את המונית והוא נפגע. חברת הביטוח לא רצתה לפצות אותו כי הוא היה מתנדב.

אם רוצים להיות מעשיים - אנחנו מניחים ש-90% של המתנדבים יהיו מכוסים ע"י שולחיהם והדבר החשוב הוא לגרום לכך ששולחיהם יהיו מודעים לזה בחברות הביטוח שלהם.

ת. פנחסוביץ:
כתבתי למר פיקר שדעת היועץ המשפטי לממשלה שהם אחראים בעד מתנדב כמו בעד האחרים.

היו"ר ש. ארבלי:
הייתי רוצה להציע לשקול פעם נוספת עם היועץ המשפטי ועם האוצר בענין אישור הוועדה. שנית - האם לא ניתן להגיד השר רשאי להתקין תקנות תוך שלושה חודשים מיום פרסומו של החוק? - כי הדוגמא שהביא אותה חה"כ כהן עלולה להיות.

ח. פנחסוביץ:
אם יהיה סעיף בחוק שזה מיום קבלת החוק. אני מודיעה בשם היועץ המשפטי לממשלה שמתחייב בשם שר האוצר להתקין את התקנות. היושבת-ראש יכולה להגיד מעל בימת הכנסת שהתקנות תובטחנה מיום קבלת החוק.

היו"ר ש. ארבלי:
אולי לכתוב בהתייעצות הוועדה?

תביאו לידיעתו של היועץ המשפטי שאנחנו רוצים את אישור ג'עדת העבודה מכיון שהחוק הזה נידון בוועדת העבודה. אבל הוא יכול לבחור לו איזה ועדה? - ועדת העבודה או ועדת החוקה. המחוקק צריך תמיד לקחת בחשבון את כל האפשרויות.

נחזור לענין הנכים - מה אתם אומרים?

י. יודין:
אנחנו מציעים לדחות את ההצבעה לשבוע ימים.

היו"ר ש. ארבלי:
ביום ה' הבא מעמידים להצבעה ואין שום ויכוח יותר, ואיבנני מזמינה גורמים נוספים. בענין תקנות של עקרת הבית גם אותם צריך לסיים. הזמנו את ארבעת הנשים עפ"י בקשתם של מספר חברי-כנסת. בחחילת הישיבה אני אעמיד את הנושא להצבעה ואין שום דחיות נוספות.

היו"ר ש. ארבלי:

אני חוזרת על ההצעה - מאחר והתגבשה גישה עקרונית שיש לשלם תוספת יוקר לנכלים מצאה הוועדה לנכון לקבוע שיש לחייב תשלום תוספת יוקר לנכלים. המוסד לביטוח לאומי טען שהוא לא יכול לשלם תוספת יוקר בלי ניידות התקרה ואמרנו שאנחנו מוכנים ללכת להעלאת התקרה ולנייד אותה מעמיתים בשנה. היום זה קיים באפריל ואנחנו מוכנים שזה יהיה גם באוקטובר וזה צמוד לאותו הסדר של תוספת יוקר. היה ויכוח אם ההתייקרות תהיה באחוז כזה או אחר - אני בדיעה שלא צריך לקבוע שום תקרת התייקרות אלא משלמים תוספת יוקר באותו האחוז שנקבע, כך תנוייד התקרה וכך ישולם. מה שקרה הוא שאם תשלם תוספת יוקר ביולי או בינואר אני אומרת מבלי לנייד את התקרה ביולי או בינואר ישלם המוסד את התוספת יוקר לנכלים. זה יכול לקרות פעם וזה יכול לא לקרות בכלל.

נגבש את ההצעה הזאת ונעמיד אותה להצבעה בשבוע הבא. המוסד לביטוח לאומי מוכן לנייד את התקרה כל פעם שתהיה התייקרות וכמוצאה מכך הם גם ישלמו את תוספת היוקר והמכסימום יעלה גם פה. אני מתנגדת לנייד את התקרה הרבה פעמים בשנה. אני בעד שננייד את התקרה פעמיים בשנה. אם יקרה וישלמו תוספת יוקר ביולי או בינואר אז הנכלים יקבלו את תוספת היוקר והמוסד לביטוח לאומי יספוג את זה.

אחרי לוגי ההצעה של פעמיים בשנה ותשלום תוספת יוקר שבמידה וזה קורה ומעלים את תקרת המכסימום אז הם גובים גם ליתר ענפי הביטוח כך שזה יכול לכסות את אותה ההוצאה שלא מכוסה ע"י הגבייה.

ובכן בשבוע הבא נדון בתקנות לעקרת הבית אבל בתחילת הישיבה נעמיד את הנושא הזה להצבעה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.20